

การพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
และการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Development of the Information and
Communication Technology Leadership
for the School Administrators in
Basic Education Schools in Northeastern

สุธาสินี สว่างศรี¹

Sutasinee Sawangsr

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

การพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
และการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

บทคัดย่อ

การพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผู้เข้ารับการพัฒนามีความรู้หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 มีพฤติกรรมระหว่างการพัฒนาอยู่ในระดับดีมากทุกข้อ ความพึงพอใจต่อการพัฒนาอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.56, S.D. = 0.41$) ผลการติดตามการนำความรู้ไปพัฒนาการปฏิบัติงานหลังการพัฒนา 1 เดือน โดยการสนทนากลุ่มและตอบแบบสอบถามเพื่อสำรวจระดับความสามารถในการเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้เข้ารับการพัฒนามีในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.61, S.D. = 0.21$) ซึ่งสูงกว่าก่อนการพัฒนา ($\bar{x} = 2.43, S.D. = 0.37$)

คำสำคัญ :

การพัฒนา การพัฒนาภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร

Abstract

Development of the Information and Communication Technology Leadership for the School Administrators in Basic Education Schools. The results of development revealed the increase of administrators' knowledge after development compared to that previous development with statistically significant difference at .05, with the highest level of satisfaction on development ($\bar{x} = 4.56, S.D. = 0.41$). The follow-up employing focus group discussion and questionnaires for utilization of knowledge and ability of Information and Communication Technology Leadership for one month after development indicated the highest level ($\bar{x} = 4.61, S.D. = 0.21$) higher than that before development. ($\bar{x} = 2.43, S.D. = 0.37$)

Keywords :

Development, Development of leadership, Information and communication technology leadership

บทนำ

ปัจจุบันนานาประเทศมุ่งพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจและสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการผลิต การเข้าถึง และการกระจายความรู้สู่เด็ก เยาวชน และประชาชน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550) พบว่า ประเทศที่มีความสามารถในการแข่งขันและพัฒนาสูงก็จะมีขีดความสามารถด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสูงตามไปด้วย (ชัยวัฒน์ ต่อสกุลแก้ว. 2551) แต่การพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทยอยู่ในระดับปานกลางเมื่อเทียบกับในภูมิภาคเอเชีย ซึ่งเหตุผลประการหนึ่งอาจเป็นเพราะ หน่วยงานภาครัฐขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน (แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2552-2556. 2551) ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มิฉะนั้นจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ โดยมีกลยุทธ์การพัฒนาความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้แก่สถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้และการบริหารจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553)

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ตรวจสอบความจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) จัดทำหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4) พัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5) ติดตามผลการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวิธีดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 5 การติดตามผลการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ซึ่งกระบวนการพัฒนาทั้ง 5 ขั้นตอน มีรายละเอียดปรากฏดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการวิจัย

1. การศึกษาความจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกรอบมาตรฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ 6 ด้าน 25 ประเด็น ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ประเด็นที่จำเป็นในการพัฒนาผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป มีจำนวน 18 ประเด็น ได้แก่ 1) มีแผนพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารระยะกลาง (3-5 ปี) และพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่อยู่ในแผนปฏิบัติการประจำปี 2) มีการสนับสนุนงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน 3) มีการส่งเสริมจากชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชน ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา 4) มีระบบกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานและรายงานผลทั้งของสถานศึกษา และชุมชน 5) มีระบบอินเทอร์เน็ตที่ใช้เพื่อการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนการสอน 6) มีซอฟต์แวร์ที่จำเป็นสำหรับใช้ในสถานศึกษาที่ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ 7) มีการจัดห้องเรียนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่หลากหลาย เช่น ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ หรือห้องเรียนคอมพิวเตอร์ 8) มีระบบการบำรุงรักษาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 9) มีหลักสูตร และแผนจัดการเรียนการสอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือ และการจัดการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด 10) มีรูปแบบการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่หลากหลาย 11) ผู้สอนสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ 12) ผู้สอนเป็นแบบอย่างและสอนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยคำนึงถึงกฎหมาย คุณธรรมและจริยธรรม 13) ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นเครื่องมือในรูปแบบที่หลากหลายในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารตามความสนใจของผู้เรียน 14) ผู้เรียนมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนรู้ สามารถสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานที่ได้จากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ 15) มีเว็บไซต์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน 16) มีระบบจัดการแหล่งการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ 17) มีองค์กรภาครัฐ เอกชน และชุมชน ให้ความร่วมมือและสนับสนุนสถานศึกษา และ 18) มีการให้บริการความรู้กับชุมชน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือ

2. การสำรวจความจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยนำผลในขั้นตอนการศึกษาความจำเป็นในการพัฒนา 18 ประเด็น มาสร้างแบบสอบถามเพื่อสำรวจความจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 388 คน พบว่า ความจำเป็นในการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.38) โดยจัดลำดับความจำเป็นในการพัฒนาทั้ง 6 ด้าน จากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านที่ 1 การบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ด้านที่ 2 โครงสร้างพื้นฐาน ด้านที่ 4 กระบวนการเรียนรู้ ด้านที่ 3 การเรียนการสอน ด้านที่ 5 ทักษะการเรียนรู้ และด้านที่ 6 ความร่วมมือภาครัฐ เอกชน และชุมชน

3. หลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 6 หน่วย ที่ผ่านการตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พบว่า โครงร่างหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันทุกประเด็น

4. การพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผู้เข้ารับการพัฒนามีความรู้หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีพฤติกรรมระหว่างการพัฒนาอยู่ในระดับดีมากทุกข้อ มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาอยู่ใน

ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.41)

5. การติดตามผลการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การนำความรู้ไปพัฒนาการปฏิบัติงานหลังการพัฒนา 1 เดือน โดยการสนทนากลุ่ม และตอบแบบสอบถามระดับความสามารถในการเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้เข้ารับการพัฒนาในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.21) ซึ่งสูงกว่าก่อนการพัฒนา ($\bar{X} = 2.43$, S.D. = 0.37)

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาความจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป มี 18 ประเด็น

โดยความสำคัญของการสำรวจความจำเป็นในการพัฒนานั้นสามารถนำมาวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดหรือกำลังจะเกิดในองค์กรได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Fisher Schoenfeldt และ Shaw (1996 : 356-359) กล่าวว่าความสำเร็จของกระบวนการฝึกอบรม เริ่มด้วยการประเมินความจำเป็น เพื่อพิจารณาความจำเป็นในการฝึกอบรมของผู้ปฏิบัติงานและสิ่งที่จะต้องจัดการฝึกอบรม และสอดคล้องกับ สุปราณี ศรีฉัตรวิกรม (2544 : 34) กล่าวว่า การหาความจำเป็นการฝึกอบรมเป็นการค้นหาสภาพการณ์ หรือปัญหาเกี่ยวกับบุคคลในองค์กร ซึ่งสามารถดำเนินการ หรือแก้ไขได้ด้วยการฝึกอบรม เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินการไปสู่จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ และ Lynton (1970 : 77-78) ได้กล่าวถึงการหาความจำเป็นการฝึกอบรมว่า หมายถึง ปัญหา อุปสรรคหรือข้อขัดข้องใด ๆ ที่อาจจะแก้ไขได้ด้วยการฝึกอบรม ถ้าหากไม่อาจแก้ไขปัญหาก็เกิดขึ้นได้ก็จะเป็นความจำเป็นการฝึกอบรม แต่อาจเป็นความจำเป็นที่จะแก้ไขด้วยวิธีอื่น ซึ่งสอดคล้องกับ อติญาณ ศรเกษตริณ (2543 : 93-109) ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำสำหรับนักศึกษาพยาบาล และแบ่งการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาความต้องการในการฝึกอบรม 2) การออกแบบหลักสูตร 3) การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร และ 4) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร และวิมาน วรรณคำ (2553 : 243-246) ทำการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีการศึกษาสมรรถนะวิชาชีพที่จำเป็นและนำข้อมูลที่ได้มากำหนดประเด็นและกระบวนการในการพัฒนาเพื่อให้ได้สมรรถนะวิชาชีพที่จำเป็น และสอดคล้องกับ สุพล จอกทอง (2553 : 159-165) ทำการพัฒนาสมรรถนะภาวะผู้นำด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 5 ซึ่งมีการหาความต้องการและกำหนดแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะ

2. การสำรวจความจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ความจำเป็นในการพัฒนามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยจัดลำดับความจำเป็นในการพัฒนาทั้ง 6 ด้าน จากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านที่ 1 การบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ด้านที่ 2 โครงสร้างพื้นฐาน ด้านที่ 4 กระบวนการเรียนรู้ ด้านที่ 3 การเรียนการสอน ด้านที่ 5 ทรัพยากรการเรียนรู้และด้านที่ 6 ความร่วมมือภาครัฐ เอกชนและชุมชน

สำหรับการสำรวจความจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำนี้ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ซึ่งผู้วิจัยหาความจำเป็นในการฝึกอบรมโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการ

สำรวจหาความจำเป็น และ อ้อม ประนอม (2540 : 9) กล่าวว่า ลักษณะของหลักสูตรการฝึกอบรมที่ดีจะต้องเกิดจากการวิเคราะห์หาความจำเป็นในการฝึกอบรมว่าตรงกับความต้องการของผู้เข้าอบรมเพียงใด

จากข้อสรุปการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นในการพัฒนา จะเห็นได้ว่า ความจำเป็นด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ มีความจำเป็นในการพัฒนาเป็นอันดับแรก และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสำคัญเป็นอันดับท้ายสุด โดยสอดคล้องกับ ฤทัยทรัพย์ ดอกคำ (2553 : 269-274) ทำการศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลโรงเรียน พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็กตามลำดับความสำคัญ มีดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) ด้านครู 4) ด้านผู้เรียน 5) ด้านความพร้อม และความเข้มแข็งของโรงเรียน และ 6) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และ ชฎาภรณ์ สงวนแก้ว (2549 : 68-73) ทำการศึกษาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนต้นแบบการพัฒนาการใช้ไอซีทีเพื่อการเรียนรู้ พบว่า ระดับการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนต้นแบบการพัฒนาการใช้ไอซีทีเพื่อการเรียนรู้ โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับดีทั้ง 4 ด้าน คือ การวางแผน การนำ การจัดองค์การ และการควบคุม ตามลำดับ

3. หลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า โครงร่างหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันทุกประเด็น

จากผลการประเมินทั้งในด้านความเหมาะสมและความสอดคล้อง แสดงให้เห็นว่าโครงร่างหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นสามารถนำไปทดลองใช้ได้อย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการในการพัฒนาของผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler (1949 : 1) Taba (1962 : 422-425) Saylor Alexander และ Lewis (1981 : 30-39) Oliva (1992 : 163) และวิชัย วงษ์ใหญ่ (2535 : 5-23) โดยเริ่มจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มากำหนดเป็นโครงร่างหลักสูตรที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่แท้จริง ตลอดจนมีการตรวจสอบความเหมาะสม และความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อให้ได้โครงร่างหลักสูตรที่สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้ต่อไป

4. การพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผู้เข้ารับการพัฒนามีความรู้หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีพฤติกรรมระหว่างการพัฒนาอยู่ในระดับดีมากทุกข้อ มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด

ในการประเมินผลการฝึกอบรมนี้ Kirkpatrick (as cited in Wemer & DeSimone. 2006 : 236) ได้เสนอแนวคิดในการประเมินผลการฝึกอบรมโดยได้กำหนดผลลัพธ์ของการอบรมไว้เป็น 4 ระดับ ได้แก่ ปฏิกริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม การเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม พฤติกรรมการทำงาน และผลลัพธ์ที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ อติญาณ์ ศรีเกษตริณ (2543 : 93-109) ทำการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำสำหรับนักศึกษาพยาบาล พบว่า ผลสัมฤทธิ์และเจตคติของการทดสอบก่อนและหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ สุพจน์ แสงเงิน (2550 : 163-178) ทำการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำสำหรับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนนทบุรี พบว่า ผลการทดสอบก่อนและหลังการอบรมมีผลสัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับ วิมานวรรณคำ (2553 : 243-246) ทำการศึกษาสมรรถนะวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่า มีความรู้หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการประเมินพฤติกรรม

ของผู้เข้ารับการศึกษาอยู่ในระดับดีมากในทุกข้อ และสอดคล้องกับสุพล จอกทอง (2553 : 159-165) ทำการพัฒนาสมรรถนะภาวะผู้นำด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 5 พบว่า สมรรถนะภาวะผู้นำด้านวิชาการด้านความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนหลังการพัฒนาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้เข้ารับการพัฒนาที่มีความพึงพอใจเฉลี่ยทุกด้านในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ ฤทัยทรัพย์ ดอกคำ (2553 : 269-274) ทำการศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน พบว่า หลังปฏิบัติการค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนสูงกว่าก่อนปฏิบัติการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. การติดตามผลการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้เข้ารับการพัฒนาในระดับมากที่สุด ซึ่งสูงกว่าก่อนการพัฒนา

ซึ่งสอดคล้องกับ อติญาณ ศรเกษตรริน (2543 : 93-109) ทำการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำสำหรับนักศึกษาพยาบาล โดยติดตามพฤติกรรมของผู้เข้ารับการศึกษา 1 เดือน พบว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษา พบว่า กลุ่มที่เข้ารับการศึกษา มีพฤติกรรมความเป็นผู้นำสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ สุพจน์ แสงเงิน (2550 : 163-178) ทำการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำสำหรับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนนทบุรี ทำการติดตามหลังการฝึกอบรม 1 เดือนโดยใช้แบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ผ่านการฝึกอบรมมีคุณลักษณะความเป็นผู้นำด้านการทำงานร่วมกันเป็นทีม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถในการตัดสินใจ และทักษะการติดต่อสื่อสารเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากเดิมทุกด้าน และสอดคล้องกับ วิมาน วรรณคำ (2553 : 243-246) ทำการศึกษาสมรรถนะวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก มีการติดตามผลภายหลังการฝึกอบรม 3 เดือน พบว่า การนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะวิชาชีพไปใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา และสอดคล้องกับสุพล จอกทอง (2553 : 159-165) ทำการพัฒนาสมรรถนะภาวะผู้นำด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 5 มีการประเมินคุณภาพการบริหารงานวิชาการ หลังการพัฒนา 2 เดือน พบว่า คุณภาพการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ฤทัยทรัพย์ ดอกคำ (2553 : 269-274) ทำการศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน พบว่า ระยะเวลาติดตามผลมีค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินสูงกว่าก่อนระยะเวลาหลังปฏิบัติการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

ภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา

อ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (1 พฤษภาคม 2550). “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและมาตรฐาน การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา.” สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2550, จาก http://www.ed-law.moe.go.th/index.php?option=com_rokdownloads&view=file&Itemid=53&id=109
- ชฎาภรณ์ สงวนแก้ว. (2549). **การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนต้นแบบการพัฒนาการใช้ไอซีทีเพื่อการเรียนรู้**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏ จันทระเกษม.
- ฤทัยทรัพย์ ดอกคำ. (2553). **รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพโรงเรียน**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิมาน วรรณคำ. (2553). **การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครราชสีมา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2553**. สืบค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2553, จาก <http://www.obec.go.th/pic/plan1.doc>.
- สุพจน์ แสงเงิน. (2550). **การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำสำหรับสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัย ราชภัฏราชนครินทร์.
- สุพล จอกทอง. (2553). **การพัฒนาสมรรถนะภาวะผู้นำด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมา เขต 5**. ดุษฎีนิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- อติญาณ ศรเกษตริน. (2543). **การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำสำหรับนักศึกษา พยาบาล**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Oliva, Peter, F. (1992). **Developing the Curriculum**. Boston : Harper Collins Publishers.
- Salor, John Galen, William, M. Alexander and Arthur, J., Lewis. (1981). **Curriculum Planning for Better Teaching and Learning**. 4th ed. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Taba, Hida. **Curriculum Development : Theory and Practice**. New York : Harcourt Brace & World.